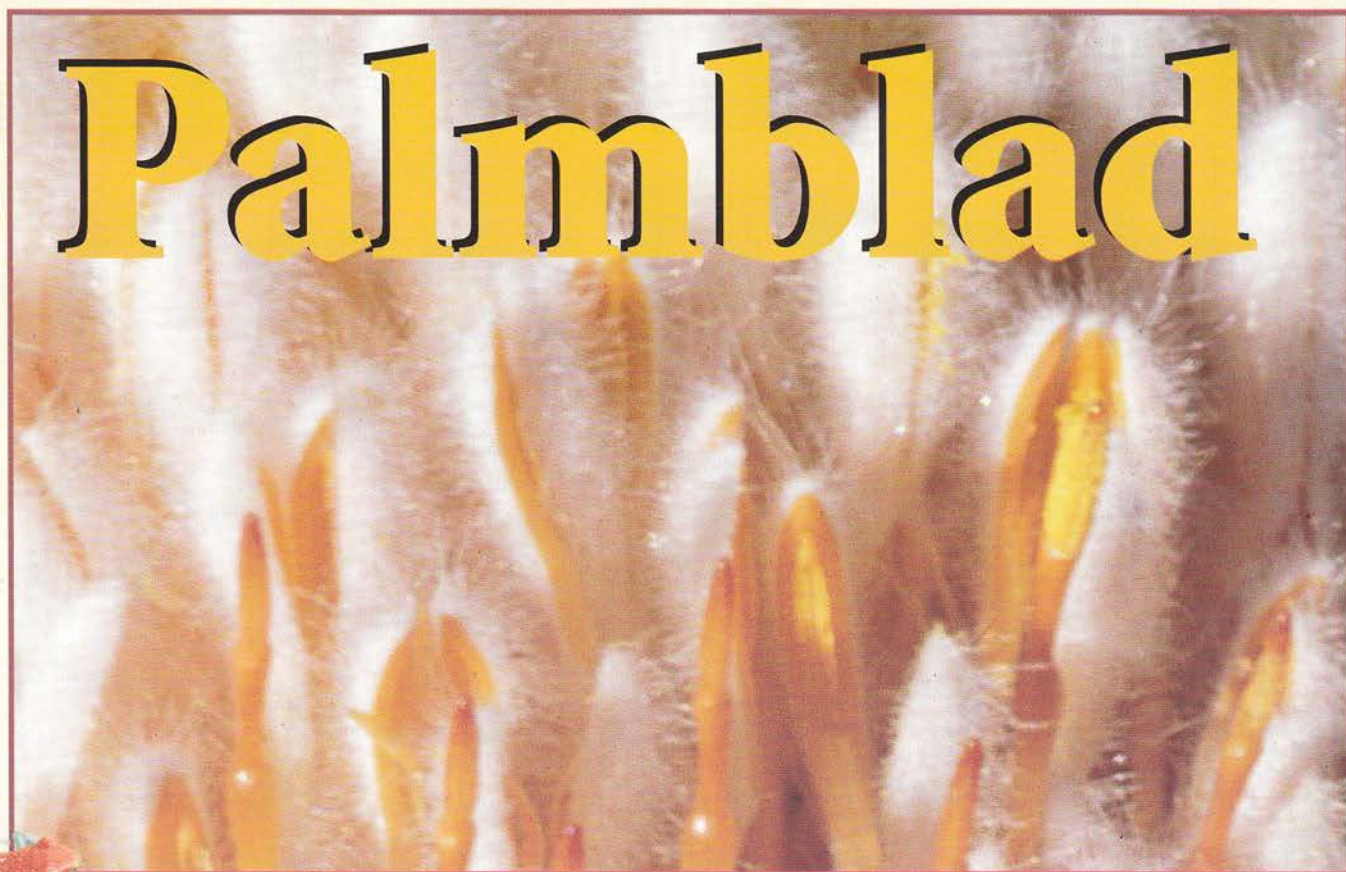

onder het

Planten: Banksia, Saguaro,
Dieren: Vruchtenduiven, Franjetenen, Kameleon
Diversen: Exotische volièretuin, Orchideeënkweker

Losse nummers Euro 4,95
Abonnementen Euro 27,-

Een blik op de exotisch volière met *Musa sikkimensis* en de stam van een *Rhododendron* uit 1887

standaardvolière, maar een stukje natuur, dat er exotisch uit moest komen te zien. En alwaar men zich in de jungle zou wanen. Hier volgt het verhaal van mijn exotische volièretuin, de bouw, de beplanting en de levende have.

Om een exotische sfeer te scheppen, moet de plek geschikt zijn voor exotische planten. De volière kwam dus op een erg beschutte plek tussen beukenhagen en een schuur, uit de wind en op het zuiden, de oude knollentuin.

De afmetingen van de volière zijn geworden veertien bij acht meter met een puntdak van op het hoogste punt drieëneenhalve meter. De bedoeling is wel geweest om 'voor de eeuwigheid' te bouwen, dus het moest een degelijke, sterke constructie worden. Het geraamte is gemaakt van gegalvaniseerd metaal met roestvrijstalen koppelstukken, met daaroverheen geplastificeerd volièregaas met gaten van 13 bij 13 millimeter. Het geheel is zo gemaakt, dat het bij een eventuele verhuizing weer uit elkaar te halen is. Net als bij mijn voorbeeld, Burgers Bush, wilde ik geen dragende palen in het geheel, omdat dat zeer storend werkt en alles er dan wat klein uit gaat zien. Het is de bedoeling, dat op den duur de constructie aan het oog onttrokken wordt. Het geheel krijgt zijn sterkte door middel van een driehoeksconstructie met staalkabels. Zelfs bij hevige sneeuwval blijft alles goed overeind staan. Dat is al twee keer gebeurd en de theorie, dat een en ander blijft staan, houdt stand. Het donkergroene gaas valt weinig op en laat geen mussen, ratten of andere ongewenste dieren in de volière toe. In de volière heb ik ook nog een nachthok laten bouwen van twee bij twee bij twee meter. Dit, om de vogels de kans te geven bij heftige

Een exotische volièretuin

Zoals alle lezers van onder het Palmblad ben ik mijn hele leven al geïnteresseerd in de natuur. In mijn huis staat een tropisch aquarium en vele terraria met onder andere pijlgifkickers. Al heel lang wilde ik de hobby van exotische planten en dieren op een wat grotere schaal uitoefenen. Zoiets als Burgers Bush zou natuurlijk ideaal zijn, maar finan-

cieel voor niemand op te brengen. Zelfs een tropische kas van tien meter bij tien meter en drie meter hoog zou, als je het echt professioneel wilt aanpakken, ongeveer een ton gaan kosten. Nu doe ik iets goed of ik doe het niet, maar het moet wel op te brengen zijn. Er moest dus een tussenoplossing te verzinnen zijn. Het werd een volière, geen

kou te schuilen. Het nachthok wordt in de winter verwarmd tot 15 graden Celsius. Het is gemaakt van damwandplaten en heel goed geïsoleerd. Het heeft een lichtdoorlatend dak. Er is nestgelegenheid en in de winter wordt er in bijgevoerd. In dit nachthok laat ik 's winters ook wat kuipplanten overwinteren, die het in mijn kelder te koud of in ieder geval te donker zouden vinden, onder andere Cycas, Citrus en Hibiscus. Als je door de volière loopt, is dit nachthok bijna niet te zien vanwege de begroeiing. Tevens is er ook een sluis om te voorkomen, dat vogels eventueel het hazenpad kiezen. Vooral Japanse nachtegalen zijn daar watervlug in. Voordat het gaas over de volière ging, hebben we met veel mankracht en een tractor allerlei stronken, boomwortels en stenen de volière in gesleept. De zwaarste steen woog ongeveer een ton. Met die stenen en stronken werden overall verschillende biotoopjes gecreëerd met droge en natte plekken, zon en schaduw en meer van zulks. Daarbij werd verder gebruik gemaakt van hopen zand, bladaarde, compost, takkenbossen en boomschors. Wat de inrichting betreft, is het dus geen standaard volière met schelpenzand en een

Tijdens de bouw van de volière

rustboom. In mijn exotische volière moet je over een waterval heen stappen en bukken voor de beplanting. Er is een vijver met een watervalletje, dat dag en nacht doorloopt. In de winter houdt dat watervalletje de vijver ijsvrij en zorgt er ook voor, dat er wat zuurstof in het water komt. In de vijver groeien veel planten, die voor een goed biologisch evenwicht zorgen. Dat is in mijn geval erg belangrijk, omdat de vijver en de waterval voor de dieren in de volière de enige bron van water zijn. Wassen en drinken moet in dit

water gebeuren. Met een goed biologisch evenwicht en vooral niet te veel vogels blijft dit water prima schoon. Zoals u misschien wel weet is schoon water misschien nog wel belangrijker dan eten. In de volière bevindt zich nog een tweede nachthok. Dat was eerst een tuinhuisje, maar aangezien die in 'het wild' niet voorkomen, is het met bussen purschuim en wat autolak opgevaardeerd tot een 'grot' of, zoals sommige bezoekers opperden, een 'knabbel en babbelhuisje', 'druipsteengrot' of zelfs 'grote hondendrol'. Hoe dan ook, op den duur zullen de op de grot groeiende varens en klimplanten er voor zorgen, dat het er wat natuurlijker uit komt te zien. Daar zijn ze al een aardig eind mee op weg.

Een van de redenen, dat ik al jaren geen 'standaardvolière' meer wilde hebben, was dat er altijd dat vervelende gaas tussen de vogels en jezelf zit. Je kunt zo nooit op je gemak de dieren observeren. Bij aquaria en terraria zit er glas tussen, dat is nog te doen. Ik wilde dus een volière, waar je als het ware bij je dieren op bezoek bent. Ik zit er nu letterlijk midden tussen. Op stenen en stronken, her en der een verdekt opge-

De druipsteengrot

Vijver met bloeiende *Sarracenia* en *Iris chrysographus* 'Black Form'

Firmiana simplex, de Chinese parapluplant

Arisaema sikokianum

steld, uit wortelhout gemaakt stoeltje. Een bamboezithuisje, een zitgelegenheid gemaakt uit bamboe en sisal, gemaakt in Indonesië en in Nederland te koop, misstaat qua sfeer niet in deze volière. Witte tuinstoelen met een bloemetjesmotiefkussen zouden dat wel doen. Dit bamboehuisje staat in een deel van de volière, dat met doorzichtig plastic is afgedekt, zodat de vogels altijd een droog plekje hebben. Dus zelf zit ik daar ook droog. En uit de wind, de volière is beschermd en aan de buitenkant afgeschermd met bamboescherm en een zeil om het nog wat meer windbestendig te krijgen voor de planten, de vogels en mezelf. Er is geen uitzicht vanuit de volière naar buiten, zo ontstaat er nog meer een eigen wereldje bin-

nenin. Al met al heeft de bouw en de inrichting een hele winter, van oktober tot april geduurd. De plek van de volière, zonnig en beschermd, geeft ideale omstandigheden om een exotische sfeer te maken. Dat kan natuurlijk eventueel ook wel zonder vogels, maar niet zonder planten. Planten met een typisch exotische uitstraling zijn palmen en bamboe, die door hun vorm en structuur doen denken aan tropische vegetatie. Maar, zelfs inheemse planten als varens, mossen en paardenstaarten zijn qua uitstraling zeer exotisch en passen dus ook prima in zo een tuin. 'Exotische' tuiniers zoeken naar combinaties van zulke planten met als doel een bepaalde sfeer op te roepen.

Nymphaea 'Escorboucle'

Uitloop van de waterval

Het blad bepaalt voor een groot gedeelte de uitstraling van een plant. Denk aan de bladeren van bananen en palmen of aan de fijne blaadjes van een varen of het blad van *Magnolia grandifolia*, stevig glanzend als van een ficus. Voor een exotisch junglegevoel is het het mooiste als de planten groenblijvend zijn. Iedereen, die wel eens door een stuk oerbos heeft gelopen, kent de ervaring van een andere wereld binnen te stappen. Deze ultieme ervaring wilde ik zo veel mogelijk proberen na te bootsen. Mijn volièretuin is opgebouwd in vele tinten groen. Bloeiende planten zijn er wel, maar domineren er niet, zoals in de meeste gewone tuinen. De vorm van de planten zelf is hier belangrijk. Grote leerachtige bladeren, varens en mossen bepalen de sfeer. Slingerende paadjes, druppelend water, rottende boomstronken vol paddestoelen, dat zijn typische elementen van een jungletuin. Dat alles is niet zo maar aan te leggen, de basis moet goed zijn. Tuinieren is vooruitdenken en met de jaren wordt het, als het goed is, steeds mooier.

In ons klimaat is, wat betreft exotische planten, verrassend veel mogelijk als de juiste omstandigheden gecreëerd worden. In mijn geval dus een zonnige beschutte plaats en een goed afwaterende bodem. Vooral vocht in de winter is funest voor planten. Een humusrijke grond met veel mulch en een strooisellaag van blad of schorssnippers. Hierin leven vele insecten en andere kleine ongewervelden, die als voedsel kunnen dienen voor de vogels. De belangrijkste factor blijft echter niet te beïnvloeden: het weer en met name Elfstedewinters, daar hou ik dus niet van. Planten afdekken blijkt dan de enige remedie. Tegen extreme kou kunnen rietmatten, jute zakken of vliesdoek gebruikt worden. Dit materiaal moet luchtdoorlatend zijn om broei en rotting te

Zicht op het dak van de volière

voorkomen. Ga die prachtige exoten nooit doodknuffelen door ze met plastic in te pakken...

Met dit alles in het achterhoofd ben ik aan het planten gegaan. Aangezien ik net als iedere andere tuinier niet zo veel geduld heb en het geluk heb van beroep hovenier te zijn en planten wat goedkoper kan aanschaffen, ben ik met zo groot mogelijke planten begonnen. Sommigen moesten al geplant worden, voordat de volière klaar was, omdat ze niet door de sluis pasten en er dus niet nog eens later ingezet konden worden. Tevens heb ik hier en daar wat gratis tuinadvies gegeven aan deze en gene om wat grote heesters op te ruimen in verband met 'valse schurft'. Deze struiken herstelden wonderbaarlijk snel in mijn volière. Met dank aan de heren Jacobse en Van Es. Mijn klanten kunnen hun planten bij mij steeds weer bezoeken en dat doen ze ook graag en veel. Zo staat er een *Rhododendron* in, die in 1887 werd geplant in de tuin van een klant. Deze heeft prachtige kromme haast liaanachtige takken. Een belangrijker bron: bij collega kwekersgroot-handelaars zoek ik altijd naar planten, die anderen laten staan. Die

zijn dan te krom of 'misvormd'. Ik vind ze juist daarom zo karakteristiek. Het is overigens meestal niet mogelijk oude planten te verpoten. Toevallig wil dat bij *Rhododendrons* dus wel. Er staan wel meer oude *Rhododendrons* in de volière. Als ze oud zijn, zijn het karaktervolle planten: altijdgroen blad en met een exotische sfeer. Veel *Rhododendron*-soorten groeien in de tropen onder andere op Borneo en Nieuw-Guinea.

Een gedeelte van de planten is om een meer praktische reden gepoot. De heesters met bessen bijvoorbeeld. Er staan het krentenboompje (*Amelanchier*), bosbessen (*Vaccinium*) en verder bramen en aardbeien. Deze planten staan er als natuurlijk voedsel voor de vogels. Van de genoemde bamboe staan er verschillende soorten door de volière geplant.

Andere groenblijvende heesters, die er exotisch uitzien en zeker de moeite waard zijn om ook eens door U aangeplant te worden zijn *Viburnum odoratissimum*, *Rhododendron auriculatum*, een in augustus in het wit bloeiende soort die geurt, *Chorisia ternata*, *Prunus lusitanica*, *Nandina domestica*,

Photinia fraseri 'Red Robin', *Rhododendron araloides*, *Fatsia japonica*. Bladverliezende heesters, die verder ook erg exotisch werken, zijn onder andere: *Aralia elata*, *Salix magnifica*, *Balanopanax septemlobus*, *Firmiana simplex*, *Hibiscus mutabilis* en de vijg, *Ficus carica*. Deze heesters en nog vele andere heb ik zo over de volière verdeeld, dat er variatie in de bladvormen zit. Dus, niet alle planten met een geveerd blad bij elkaar in een hoek. Ook groenblijvers en bladverliezers goed door de ruimte verdeeld.

Twee groepen planten, die erg exotisch en daarom voor de totale sfeer erg belangrijk zijn, zijn de palmen en de varens. Wat de palmen betreft, is er bij ons in het oosten van Nederland maar een echt goed te gebruiken en dat is *Trachycarpus fortunei*. Er zijn er wel meer winterhard, maar dit is de enige, die het ook redelijk doet in onze zomers en dus ook echt groeit.

Varens zijn in mijn volière prominent aanwezig. Varens horen echt bij het junglegevoel en gelukkig voor ons tuiniers zien de winterharde er net zo exotisch uit als de echte tropische. Vele zijn ook nog eens groenblijvend, zoals de eikvaren *Polypodium vulgare*, de tongvaren, *Phyllitis scolopendrium*, *Blechnum spicant* en dergelijke. Maar, de meest indrukwekkende zijn natuurlijk de boomvarens uit, onder andere Nieuw-Zeeland. Echte jungleplanten met een 'Jurassic parc' uitstraling. In de volière staat daarom ook een mooie grote *Dicksonia fibrosa*, zo groot, dat ik er onder kan zitten. Aan de voet is de varen ongeveer dertig centimeter in doorsnede. De plant had er vanaf het begin zin in. Alleen al in het eerste jaar vormde hij 27 nieuwe gigantische bladeren. In de stam heb ik zaailingen (of heet dat spoorlingen?) van andere varens geplaatst, die het met wat extra water geven goed doen.

Een andere exotische plantengroep, die erg populair geworden is, is die van de winterharde bananen. Dat is trouwens maar een soort, *Musa basjoo* uit Japan. Goed afgedekt op een beschutte plek groeit die plant op den duur drie tot vier meter per jaar. Een andere soort met een fraai blad, *Musa sikkimensis*, ben ik aan het uitproberen. Door de hele volière groeien vele soorten klimplanten net als in de echte jungle door en over alles heen. Enkele exotisch uitzijende soorten zijn de passiebloemen: *Passiflora caerulea*, *Jasminium humile*, *Trachelosperum jasminoides*, *Clematis armandi* en nog enkele. *Trachelosperum* geurt, andere zoals de *Passiflora* en de kiwi (*Actinida*) hebben ook nog fraaie en lekkere vruchten. Klimop (*Hedera helix*) ziet er, als het ouder wordt ook best exotisch uit. Een andere favoriet van me met prachtige witte bloemen is *Schizophragma integrifolium*. Na al deze planten, die de basis zijn van het exotische geheel, zijn er ook nog wat 'vulplanten', die of gewoon erg prachtig en exotisch zijn of planten, waarmee ik gewoon eens probeer of het er mee wil. Echt winterhard is een aantal planten uit de aronskelkfamilie zoals *Arum italicum* met een gevlekt blad en een oranje bes. *Zantedeschia aethiopica* 'Crowborough' met een groot blad en geurende witte bloemen, *Arisaema sikokianum* met prachtig gevormd blad en een te gekke, niet te omschrijven bloem. Dan zijn er de *Roscoea*'s met bloemen als orchideeën en dan de orchideeën zelf natuurlijk. *Cypripediums*, vrouwschoentjes. Die doen het natuurlijk alleen als de plaatselijke omstandigheden aangepast zijn en met niet te grote vogels, die zeker niet van graven mogen houden. Planten, die niet echt winterhard zijn, maar het in onze streken toch vaak jaren volhouden staan er ook in. Dat zijn planten als het Nieuw-Zeelandse vlas, *Phormium tenax*, *Cordeline australis*, *Fatsia japonica*,

de ouderwetse kamerplant met grote groenblijvende palmachtige bladeren. Verder *Lobelia tupa* en *Salvia fulgens* echte kolibrieplanten met vuurrode buisbloemen, die 's zomers zonnig en in de winter echt droog moeten staan. Maar ze zijn prachtig. *Hedychiums* zijn gemberachtige planten met dito knollen, een banaanachtig blad en prachtige exotische sprietbloemen in aren, die ook nog vaak geuren. *Euphorbia mellifera* bloeit erg vroeg en geurt hemels naar honing en zelfs iets als een *Callistemon* zal het hier en daar wel doen.

In en om de vijver groeien exotisch gekleurde waterlelies als 'Escarbouche' en ras dat als het wat ouder wordt, steeds rodere bloemen krijgt. Ook *Aponogeton distachys* staat in de vijver met bizar gevormde, witte bloemen, die naar vanille geuren. *Equisetum*, *Pilularia*, *Eriophorum* en *Hydrocotyle* zijn moersplanten, die ooit dinosaurusvoer waren. Echte oerplanten. Winterharde vleesetende planten zoals *Sarracenia purpurata* var. *purpurata* staan in het moerasgedeelte. En kent u *Iris chrysographus* 'black form'? Exotisch, maar uit China en winterhard en met een bloem zo zwart als ebbenhout, bijna eng zo zwart.

Al deze planten zijn met wat kunst en vliegwerk te kweken in een tuin of in mijn geval in een volière. Op den duur komt het voornaamste onderhoud er op neer dat men onder het motto 'snoeien is niet zelig' er voor moet zorgen, dat net als in een echt regenwoud niet een paar plantensoorten de overhand gaan krijgen. Vogels, die groen eten, zitten er in mijn volière niet tussen, daarvoor zijn mijn planten me te lief.

Tekst en foto's Erik Wevers